

3. számú melléklet

GYŰJTŐKORI SZABÁLYZATOK

A VÁROSI KÖNYVTÁR GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZATA

I. Bevezetés

A gyűjtőkori szabályzat célja, hogy általános és tartalmi részletezéssel meghatározza a dokumentumoknak azt a területét, amelyeknek gyűjtése a könyvtár feladatából, funkciójából, településünk sajátosságából adódóan következik. Jelen szabályzat biztosítja, hogy könyvtárunk tervszerűen és tudatosan alakítsa az állományát, figyelembe véve - a tényleges igények mellett - a könyvbeszerzési keret gazdaságos felhasználásának követelményét is.

Könyvtárunk általános gyűjtőkörű, nyilvános közművelődési könyvtár, alapfunkciójából adódóan a város illetve a lakóterület lakosságát hivatott irodalommal, szakirodalmi információval ellátni és tájékoztatni saját állományából.

A gyűjtés minden ismeretágra kiterjed, tartalmi korlátai nincsenek, de területenként, illetve információhordozónként különböző a gyűjtés mértéke, szélessége. A Magyarországon megjelenő magyar nyelvű könyveket vásároljuk, megfelelő szelektálással. Idegen nyelven írt könyveket nem gyűjtünk – kivéve a nyelvkönyveket, szótárakat. Úgyszintén kizárjuk az 1945 előtt megjelent kiadványokat (kivévelt képez a helyismereti vonatkozású mű). Nem tartozik a gyűjtőkörünkbe az általános- és középiskolai tankönyv.

II. Részletes gyűjtőkori utasítás dokumentumtípusonként

a) Könyvek

- A felnőtt ismeretterjesztő művek gyarapítása az ETO szerinti felosztás alapján, az alább felsorolt szempontok figyelembevételével történik.

Általános művek: 0

A tudomány és a kultúra alapjai, bibliográfiák, könyvtárak, könyvtártan, enciklopédiák, általános lexikonok (csak magyar nyelven).

Filozófia, pszichológia: 1

Filozófia történet, pszichológia, logika, erkölcsstan, ismeretelmélet.

Vallás, teológia: 2

Biblia, vallástudomány és mitológia alapművei.

Társadalomtudományok: 3

Szociológia, szociográfia. Statisztikák: Magyarországra, ezen belül különös tekintettel a megyénkre ill. a régióra vonatkozó statisztikák.

A közgazdaságtudomány, demográfia, politológia, államigazgatás, népjólét, hadtudomány, pedagógia, néprajz összefoglaló jellegű művei.

Matematika és természettudományok: 5

Matematika, fizika, csillagászat, kémia, biológia, földtudományok, őslénytan, növénytan, állattan alap-és középszintű műveit gyűjtjük.

Alkalmazott tudományok: 6

Találmányok, felfedezések, orvostudomány, mérnöki tudományok válogatva – csak az alapművek -. Mezőgazdaság, növénytermesztés, gyümölcsstermesztés, állattenyésztés, háztartás, vegyipar, könnyűipari alapművek, építőipari alapművek.

Művészet. Szórakozás. Sport: 7

Összefoglaló művek, albumok, lexikonok, bibliográfiák, az egyes stílusok művei. Építészet, szobrászat, festészet, iparművészet, fényképezés, zene, színház, filmművészet, tánc. Társasjáték, sakk. Sport: évkönyvek, összefoglaló művek Vadászat, horgászat.

Nyelv és irodalom: 8

A nyelv általános kérdései, szókincs. Szótárak válogatva, többnyelvű szótárakat erősen válogatva szerzünk be. Irodalomtudomány általában, világirodalom története, irodalomtörténeti művek, a magyar irodalom története.

A szépirodalmi művek gyűjtése külön választva. (Lásd. később.)

Földrajz. Történelem. Életrajz:9

Régészet összefoglaló művei. Földrajzi összefoglalók, térképek. (Magyarország: Helységek, folyók, állóvizek, autótérképek.)

Európa országai. Útleírások. Életrajzi összefoglaló művek. Életrajzi monográfiák. Történelem és segédtudományai. Különös tekintettel a magyar nép történetére vonatkozó alapművek. Helyismereti különgyűjtemény.

- Felnőtt szépirodalmi állományunk gyarapítását meghatározza, hogy az olvasótábor, még inkább a potenciális olvasótábor heterogén összetételű: tanulók, nyugdíjasok, értelmiségiek, ipari munkások, közalkalmazottak egyaránt megtalálhatóak az olvasóink között. Korosztály szerint az óvodásoktól a nyugdíjasokig szintén minden réteg képviselteti magát. (A helyi gimnázium és általános iskola tanulóinak igényeit maximálisan igyekszünk kielégíteni. Pl.: Kötelező olvasmányokból több példányt szerzünk be.) Ezért gyarapításunkat kiterjesztettük az irodalomtörténetileg, művészileg értékes szépirodalmi művektől a kevésbé értékes kalandos, olvasmányos, szentimentális, lektúr irodalomra is. Az általános gyűjtőkörű könyvtárak számára törzsanyagként megjelölt művekből igyekszünk több példányt beszerezni. Kiemelt figyelemmel kísérjük a klasszikus művek megjelenését és beszerzését. Idegen nyelvű szépirodalmi könyveket nem vásárolunk!
- Gyermekkönyvtári állományunk gyarapítása az életkori sajátosságok figyelembevételével történik. Válogatva gyűjtjük a magyar nyelvű mesekönyveket, ifjúsági regényeket, ismeretterjesztő könyveket, valamint a felnőttek számára írt, de gyerekek számára is javasolt irodalmat.
- Olvasótermi kézikönyvtárunk és a tájékoztató segédkönyvtár feladata, hogy a tájékozódáshoz, kutatáshoz, tanuláshoz, a mindennapi élethez szükséges adatokat, információkat biztosítsa. Az olvasótermi állomány gyarapítási szempontjai a következők: gyűjtjük az 1945 után megjelent általános jellegű enciklopédiákat,

lexikonokat, szótárakat, adattárakat, a világnyelvek magyar-idegennyelvű, s idegen-magyar nyelvű szótárait, s az egyes tudományágak, szakterületek összefoglaló

kézikönyveit, szakbibliográfiáit. Ugyancsak itt gyűjtjük a könyvtáros tájékoztató munkájához szükséges segédkönyveket és a módszertani kiadványokat, a feldolgozó munkához szükséges alapvető műveket.

Az olvasótermi állomány nem kölcsönözhető, illetve csak külön engedéllyel vihető el hétévégre.

b) Folyóirat, hírlap és egyéb időszak kiadványok

A könyvtár gyűjtőkörébe csak a helyi vonatkozású és helyben előállított Ibrányi Hírlap tartozik, melynek éves számai bekötve – a megjelenés időpontjától kezdve (1993) – az olvasók rendelkezésére állnak.

Minden egyéb folyóirat időleges megőrzésű, kötetése anyagi okok miatt gondot okoz, tárolására helyszűke miatt nincs lehetőség. Költségvetésünkhöz mérten igyekszünk minden korosztály számára megfelelő folyóiratot beszerezni.

c) Hangzódokumentumok

A költségvetésben biztosított összegből korábban bakelit lemezeket vásároltunk, de mivel hagyományos lemezjátszó már nem nagyon van egyetlen háztartásban sem, áttértünk a CD lemezek beszerzésére. (A bakelit lemezeket állományból történő kivonása folyamatban van.) Zömmel könnyűzenei CD-k vásárlására fektettünk hangsúlyt, de ma már erre sem mutatkozik igény. Ezért az utóbbi időkben csak indokolt esetben – egy-egy társadalmi ünnepségre, ballagásra, szalagavatóra stb. -, és inkább komolyzenei lemezeket vásárolunk.

2008-tól a hangoskönyvek gyűjtését és kölcsönzését is elkezdtük.

d) Videó és DVD dokumentumok

A videó filmek gyűjtése és kölcsönzése 1987-ben kezdődött könyvtárunkban, azzal a céllal, hogy az ily módon kikapcsolódni vágyók igényeit is kielégítsük. A kölcsönzés elejétől fogva térítéses szolgáltatásként működött, melynek bevételeiből történt a kölcsönzési jogú, új filmek vásárlása. Az új technika megjelenésével azonban egyre inkább háttérbe szorult a VHS kazetták forgalma, ennek tudatában megkezdtük a DVD filmek gyűjtését és kölcsönzését. 2005-ben befejeztük a VHS kazetták gyűjtését, 2013-ban az összes törlésre került.

Az utóbbi években a DVD film állomány gyarapítása is megszűnt, hiszen ez iránt az információhordozó iránt is csökkent az érdeklődés.

e) CD-ROM-ok

A CD-ROM-ok gyűjtése - a könyvtár számítógépes rendszerének megalapozásától kezdődően (1997) - a költségvetés függvényében történt. Elsősorban a tájékoztató és szakmai munkában használatos adattárak beszerzése élvezett elsőbbséget, illetve azok, amelyek az általános ismeretterjesztés céljára szolgáltak - drága kézikönyveket, lexikonokat, szótárakat pótló lemezek -. Az állomány gyarapítása megszűnt.

III. A gyarapítás forrásai

a) Könyvek :

Vétel, ajándék, (esetleg köteles példány).

A vásárlás általában a Könyvtárellátó Közhasznú Társasággal (KELLO) kötött éves szerződés keretében történik. A KELLO honlapján éves szinten 26 alkalommal megjelenő, pdf. formátumú megrendelőjegyzékről válogatva történik a vásárlás. Alkalomadtán a könyvesbolti, illetve magánszemélytől, kiadótól történő vásárlás lehetőségével is élünk, különös tekintettel a helyismereti részleg számára beszerzendő művek esetében.

Elég gyakori a kiadók és magánszemélyek által felajánlott könyvadományok fogadása, minden esetben mérlegelésre kerül, hogy illik-e a gyűjtőkörünkbe, és ennek függvényében állományba vesszük. Évek óta fontos gyarapítási forrás a KELLO által indított Márai program keretén belül beszerzett könyvek, melyeket egy megadott összegben válogathatunk ki.

Nyilvántartás:

A tartós megőrzésre szánt könyvek nyilvántartásához hitelesített címleltárkönyvet – vagy más néven egyedi leltárkönyvet - és összesített nyilvántartó könyvet használunk. 2011. január 1-től a HUNTEKA adatbázisban is rögzítjük a könyvek adatait. A nem tartós megőrzésűek nyilvántartása ún. broszura nyilvántartás alapján kerül állományba. Az egy számlán szereplő és egyedi nyilvántartásba vett könyvek, párhuzamosan az összesített nyilvántartásba egy tételben kerülnek beírásra.

A könyveket, a beszerzést követően ovális alakú körbélyegzővel látjuk el (a címlap hátoldalára, a 17. oldalra és az utolsó szöveges oldalra kerül a bélyegző), melynek közepébe írjuk az egyedi azonosító számot (leltári számot) illetve vonalkóddal is ellátjuk.

Törlés:

Az állományból a könyvek törlésére az alábbi okok miatt kerülhet sor:

- tervszerű állományapasztás,
- természetes elhasználódás,
- hiány

A törlésre szánt könyvekről törlési jegyzék készül, s az állományból történő kivonást engedélyeztetjük a fenntartóval.

Példányszám:

Az olvasóközönség igényeihez alkalmazkodva, valamint az éves beszerzési keret függvényében leginkább egy, de akár több példány is beszerzésre kerül. Több példányt inkább a kötelező olvasmányokból, a mesékből illetve ifjúsági ismeretterjesztő művekből vásárolunk.

b) Folyóirat, hírlap és egyéb időszak kiadványok:

Napilapok beszerzése éves előfizetéssel, a helyi Postahivatalon keresztül, további folyóiratok beszerzése a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság Folyóirat Expedícióján keresztül, szintén éves előrendeléssel és fizetéssel történik.

Nyilvántartás:

Kardex lapokon történik, cím, megfelelő évfolyam, szám megjelölésével.

Törlés:

1-2 évnél tovább nem őrizzük meg a folyóiratok egyes számait, azokat az iskolai papírgyűjtések alkalmával juttatjuk el a MÉH-nek.

Példányszám:

Minden egyes címből csak egy példányt vásárolunk.

c) Hangzódokumentumok:

Zenei CD lemezek, hangoskönyvek vásárlása a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság megrendelőjén keresztül történik illetve zene- és könyvesboltokban történő vásárlások alkalmával kerül beszerzésre.

Nyilvántartás:

A CD lemezek nyilvántartásához hitelesített címleltárkönyvet és összesített leltárkönyvet használunk. A tulajdonbélyegző és az egyedi azonosító szám a CD borítóján és lehetőség szerint a CD lemezen is megtalálható.

Törlés:

Természetes elhasználódás illetve hiány címén kerül kivonásra az állományból.

d) Videó és DVD dokumentumok:

Ezen dokumentumok vásárlása az éves költségvetési keret függvényében, a kínálatból erősen válogatva került beszerzésre (ma már nem gyarapítjuk az állományt). Csak kölcsönzési jogdíjas filmeket vásároltunk, a Könyvtárellátó Közhasznú Társaság megrendelőjegyzékéről, illetve filmforgalmazó cégektől. Video filmek gyűjtését lezártuk, DVD filmet csak nagyon indokolt esetben vásárolunk.

Nyilvántartás:

A Videó és DVD dokumentumok nyilvántartásához hitelesített címleltárkönyvet és összesített leltárkönyvet használunk. A tulajdonbélyegző és az egyedi azonosító szám a videofilm illetve a DVD film borítóján és lehetőség szerint a kazettán és a lemezen is megtalálható.

Törlés:

Természetes elhasználódás illetve hiány címén kerül kivonásra az állományból.

VI. A könyvtári állomány ellenőrzése

A 3/1975.(VIII.17) KM-PM együttes rendeletében előírtak szerint történik.

A HELYTÖRTÉNETI GYŰJTEMÉNY ÉS KÉPTÁR GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZATA

A gyűjtendő tárgyi és írott dokumentumok körének az alábbiakra kell kiterjednie:

- minden írott, nyomtatott, rajzolt, egyedi és sokszorosított dokumentum, amely Ibrány múltjára vagy jelenére vonatkozik,
- fotódokumentumokra, amelyek a város gazdasági, társadalmi eseményeiről, természeti szépségeiről készültek.
- az ibrányi származású szerzők nem ibrányi vonatkozású műveire,
- a tárgyi dokumentumok köréből az alábbi főbb területekre:
  - az őskor emlékei /kő és fémeszközök, szerszámok, edények/,
  - a népvándorlás és a honfoglalás ibrányi emlékei,
  - a honfoglalástól napjainkig minden más tárgyi emlék,
  - az ibrányi emberek életével, tevékenységével kapcsolatos minden eszköz /termelési és munkaeszközök, konyhai használati tárgyak, ruházati tárgyak, textíliák, bútorok /
- válogató jelleggel, s lehetőség szerint az Ibrány vonzáskörzetébe tartozó településekre vonatkozó helytörténeti anyagra.

A képtár gyűjtőkörébe a XX. századi kortárs festő és grafikus művészek alkotásai tartoznak. Az állomány gyarapításakor törekedni kell arra, hogy az Ibrányban élő, vagy ibrányi származású művészek, valamint a nem ibrányi, de a művészek ibrányi témájú képei is a gyűjteménybe kerüljenek.

Az állomány gyarapításának módjai:

- ajándékozás, (bárki felajánlhat, bármilyen régiséget, tárgyi emléket)
- vásárlás, (vételi jegy segítségével magánszemélyektől vagy régiség vásárok alkalmával)
- személyes gyűjtés, fotódokumentumok esetében saját készítés is

A gyűjteményt, alkotó tárgyakat – a fotók kivételével - egyedileg kell nyilván tartani, s leltári számmal kell ellátni. A leltári nyilvántartás céljából hitelesített egyedi nyilvántartó könyvet kell vezetni.

A fotók készülhetnek analóg, illetve digitális technikával. Ez utóbbit számítógépes CD-lemezen kell tárolni, a többit tematikusan kell feltárni.